

Švietimas ir ugdymas sovietmečiu: istorinė ir/ar antropologinė perspektyva

Tematikos aktualumas yra sąlygotas didaktinių paradigmu kaitos šiuolaikinėje pedagogikos teorijoje ir praktikoje (Macagno, Kuhn, 2016; Waring, Evans, 2015; Duoblienė, 2015, 2018; Max Van Manen, 2015; Bruzgelevičienė, 2014). Lietuvoje yra itin mažai taikomųjų plėtros tyrimų, susijusių su bendrojo ugdymo programomis, vadovėliais, mokymo priemonėmis, didaktine sistema ar IKT. Naujausi palyginamieji tarptautinių tyrimų (PIRLS, 2016; ICCS, 2016; PISA, 2015, 2018; TIMMS, 2015, 2019 ir kt.) rezultatai ir viešasis edukacinis diskursas nėra palankus Lietuvoje vyraujančioms mokyklinės ir aukštosios mokyklos didaktikos tendencijoms (Banytė, Būdienė, Kuolys, Norvaiša, Targamadžė, Zabulionis, 2018). Akcentuojamas menkas mokinių pasirengimas savarankiškoms studijoms, nepakankamas mokytojų pasirengimas ugdyti šiuolaikinį jaunimą. negebėjimas aktualizuoti ugdymo turinį ir rasti adekvačius būdus jo perteikimui; skatinti aktyvų pačių mokinių dalyvavimą ugdomajame procese. Neiširtos ir neįveikintos tarptautinės tendencijos mokyti integruotai, pasitelkiant probleminį, patirtinį mokymą, konstruktyvizmo teorijas ir ugdymą demokratiniam gyvenimui (Robinson, 2017; Guzey, Moore & Harwell, 2016; Dowden, 2014; Pendergast, Nichols & Honan, 2012; Hulten, 2013). Mokytojas nuolat patiria įtampą ir neaiškumą dėl jo, kaip ugdytojo, misijos, profesinio pašaukimo bei tapatumo. Mokslinėje literatūroje gausu informacijos apie transformacijas ugdyme Lietuvoje ir pasaulyje (Duoblienė, 2011; Targamadžė, 2017, Hargreaves, 2008; Masschelein, Simons 2015, Biesta, 2017, 2018, 2019), tačiau mažai atlikta tyrimų apie tai, kaip šios transformacijos veikia patį mokytoją, kokios yra jo galimybės transformuojant ugdymo turinį ir pan. Mokytojo rengimo sritis mažai tyrinėta Lietuvoje, nors viešojoje erdvėje ir politiniuose diskursuose, susijusiuose su emigracija, jaunimo pilietinių nuostatų silpnėjimu, bendruomeniškumu bei savanoriškumu kuriant savo šalį, nuolat atsigręžiama į mokyklą bei mokytoją, kuriam ir priskiriama ši funkcija (Stonkuvienė, 2011, 2023; Strolytė, 2013, Sakadolskienė, 2017, Duoblienė, 2018, 2021, 2023) ir kt.).

Education in the Soviet Era: Historical and/or Anthropological Perspective)

The relevance of the topic is conditioned by the change of didactic paradigms in the modern theory and practice of pedagogy (Macagno, Kuhn, 2016; Waring, Evans, 2015; Duoblienė, 2015, 2018; Max van Manen, 2015; Bruzgeleviciene, 2014). There is very little applied research related to general education programs, textbooks, teaching aids, didactic system or IT in Lithuania. The latest comparative results of international studies (PIRLS, 2016; PISA, 2015, 2018; TIMMS, 2015, 2019) and the public educational discourse are not favorable to the prevailing trends in Lithuanian schools and higher education didactics. In researches (Banyte et all) emphasis is placed on not qualitative education of students and their readiness for informal studies, insufficient education of teachers to work with modern youth, inability to actualize educational content and find adequate ways to convey it as well as promote active participation of students in educational process. Still unexplored and untapped international trends to teach in an integrated manner, using problem-based, experiential learning, constructivists theories and education for democratic life (Robinson, 2017; Guzey, Moore & Harwell, 2016; Dowden, 2014, Pendergast, Nichols& Honan, 2012; Hulten, 2013). The teacher constantly experiences uncertainty concerning the mission, professional vocation and identity of the educator. In literature there is plenty of information about transformations in education (Duobliene, 2011, 2018, 2021, 2023; Targamadžė, 2017; Stonkuvienė, 2011, 2023; Sakadolskienė, 2017; Hargreaves, 2008; Masschelein, Simons, 2015, Biesta, 2017, 2018, 2019), but not enough research has been done on how these transformations affect the teacher themself.